

ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УМОВАХ КРИЗИ

Високоякісна освіта є важливим фактором збалансованого розвитку країни, оскільки забезпечує формування кваліфікованих робітників, науково-технічний прогрес тощо. В умовах повномасштабної збройної агресії РФ галузь освіти стикнулася з серйозними викликами і потребує активнішої державної підтримки, у тому числі фінансової.

Світова практика державного управління освітою свідчить про формування стійкої негативної тенденції у зменшенні фінансової підтримки закладів освіти. Так, до початку військових дій в Україні передбачалось, що видатки бюджету на освіту становитимуть понад 7 % ВВП, що є рекордним значенням для економіки країни. Однак внаслідок збройної агресії РФ, видатки на освіту були значно зменшені [1]. Така ситуація обумовила необхідність пошуку альтернативних джерел фінансування, що в цілому підтверджується загальносвітовою практикою. За даними ЮНЕСКО [2], роль держави у фінансуванні освіти суттєво відрізняється за різними країнами світу залежно від рівня їх доходу (рис. 1).



Рис. 1. Частка держав у фінансуванні закладів освіти за групами країн у 2019 р., %*

Так, країни з низьким рівнем прибутку і з рівнем прибутку, нижчим за середній рівень, активно залучають кошти стейкхолдерів у форматі спонсорства, грантів, спільної участі тощо. Але водночас в Україні не побудовано дієвого механізму співпраці між бізнесом та закладами освіти, що значно обмежує ефективність використання такого джерела фінансування.

Відзначимо, що в умовах світових криз фінансування освіти значно скорочувалось через необхідність першочергового фінансового забезпечення інших галузей. Наприклад, в умовах світової фінансової кризи 2008 – 2009 рр., пандемії Covid-19. Безумовно, на нашу думку, така ситуація спіткає і галузь освіти в Україні у повоєнний період. Однак в умовах скорочення її фінансування ще до початку збройної агресії РФ, це може стати суттєвою перешкодою її ефективному розвитку.

Розробка ефективної програми фінансової підтримки освіти потребуватиме значного навантаження на державний бюджет, пов'язаного з будівництвом нових або реконструкцією знешкоджених будівель, розвитком програм фінансової підтримки учнів та вчителів. Але внаслідок війни в Україні, зростання вартості природних ресурсів та зростання інфляції, потрібно враховувати, що можливості фінансової допомоги будуть вкрай обмеженими. Необхідною буде реалізація та впровадження ефективної стратегії фінансування галузі освіти у повоєнний період як елемент комплексної програми соціально-економічного відновлення України.

Література

1. Шевчук І.Б., Шевчук А.В. Освітня аналітика крізь призму війни: виклики та можливості для вищої школи України. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 39. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/39> (дата звернення: 28.10.2022 р.).
2. The impact of the Covid-19 on educational financing. URL: <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/734541589314089887-0090022020/original/CovidandEdFinancefinal.pdf> (дата звернення: 28.10.2022 р.).